

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Sağlık Bakanı Fahrettin KOCA** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Brezilya Donanması'na ait 1963 yılı yapımı, NAe São Paulo isimli uçak gemisinin, Türk gemi söküm firması SÖK Denizcilik ve Tic. A.Ş. tarafından satın alınıp, Mayıs-Haziran ayları arasında İzmir Aliğa'ya sökülme üzere yola çıktığı, parçalanacak geminin 600 ton asbest içerdiği haberleri basında yer almıştır. Gemi 1963-2000 yıllarında Fransız donanmasına hizmet vermiştir. Fransa ve Brezilya arasında imzalanan anlaşma gereği, geminin AB onaylı geri dönüşüm tesislerinde, güvenli ve çevreye uygun bir şekilde sökülmesi gerekmektedir.

Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika, İngiltere, Polonya, Portekiz, İspanya, Ukrayna, Rusya Federal Cumhuriyeti, Brezilya, Meksika gibi Dünyanın pek çok ülkesinde gemi söküm tesisleri bulunmasına karşın bu ülkelerdeki gemi söküm tesisleri, çevresel ve toplumsal maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle çalıştırılmamaktadır. Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Çin Halk Cumhuriyeti ve Türkiye'de İzmir Aliğa'daki tesislerde ise gemi sökümü devam etmektedir. Aliğa'da gemi sökümü 1976 yılında yapılmaya başlanmıştır. 2020 itibarıyla 10 şirket AB standart belgesi almıştır. Gemi sökümünde çevreyi kirleten ve insan sağlığına zarar veren etmenlerin başında asbest, madensel yağlar, ağır metaller, polisiklik aromatik hidrokarbonlar, poliklorlu bifeniller organotin bileşikler, dioksin ve diğerleri gemi sökümün kirleticileri gelmektedir.

Asbest, Asbest lifsi ve kristal yapıya sahip; magnezyum silikat, kalsiyum magnezyum silikat, demir magnezyum silikat ve kompleks sodyum demir silikat bileşimi şeklinde bulunan bir grup mineraldir. Asbest yanmazlık özelliği, yalıtım gücü ve kimyasal olarak nötr olmasından dolayı gemilerin yapımında, makine dairesinin, mürettebat kamaralarının yalıtımında, boruların ve elektrik kablolarının izolasyonunda kullanılmıştır. Şaftlarında, boyalarında, pompa odaları, makina ve kazan dairesinde, tavan yer ve zemin kaplamalarında, yakıt tanklarında, contalarda da asbest bulunmaktadır. İnsan sağlığına, son derece zararlı, kanserojen bir maddedir. Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC), asbesti, kesin kanserojen olarak tanımlamış ve kanserojen

43873

maddeler listesinde 1. grupta sınıflandırılmıştır. Ayrıca, akciğer hastalıklarına ve ciltte yaralanmalara da neden olmaktadır.

Aliağa'da emi sökümü yapılan 22 firmada 2 binin üzerinde işçi çalışmaktadır. Limter-İş Sendikası'nın 2006 yılı açıklamasına göre; 23 yılda, gemi söküm tesislerinde ölen işçi sayısı 100'dür. Bu sayı, tehlikeli madde kirliliğinden kaynaklanan ölümleri kapsamamaktadır.

2020 itibarıyla 10 şirket AB standart belgesi almış olmasına karşın AB standartlarında olduğu söylenen söküm tesisinde uygulamalar standartlara uygun yapılmamaktadır. Kapalı kapılar ardında işçi sağlığı, güvenliği ile çevreyi tehlikeye atacak biçimde çalışılmaktadır. Yüzlerce ton asbest ile birlikte madeni yağlar, ağır metaller çevreye yayılmaktadır. İşlemler sırasında dioksin, furan gibi yüksek derecede kanser yapan kimyasallar havaya karışmaktadır. Gemi söküm şirketleri çıkardıkları asbestleri Manisa'daki bertaraf tesisine göndermesi zorunlu iken parasal kaygılar nedeniyle göstermelik bir kısmını yollamakta, yüzlerce ton asbesti doğaya bırakmaktadırlar. Aliağa'da, Türkiye ortalamasının 4 katından fazla kanserli hasta olduğu iddia edilmektedir.

Asbestin ve tehlikeli maddelerin insan sağlığı ve çevrede yol açtığı tehlikeleri göz önüne alınarak, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar, yasalar ve Anayasa gereği, halkın sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkının koruması Devletin önceliği olmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1- Aliağa'da gemi söküm sektöründen kaynaklı asbestin insan sağlığına verdiği zararların tespitine yönelik Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?
- 2-Yöre halkının ve işçilerin sağlığı için asbest ve tehlikeli madde içeren gemilerin bu alanda sökümünün yapılmasını engellenmesi için Hükümetiniz bir çalışması olacak mıdır?
- 3-Son 5 yılda Aliağa'da çalışan işçilerin ölüm sebepleri hangi hastalıklardan kaynaklanmaktadır? Kaç işçi meslek hastalığına yakalanmıştır?
- 4- Aliağa'da yaşayan halkın kanser vs. hastalıklara yakalanma oranı nedir? Halk sağlığını korumak için bu alanda ne gibi çalışmalarınız olacaktır?